

ЗАКОН ЗА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Интегралниот текст на Законот за социјална заштита ги содржи основниот текст на Законот за социјална заштита ("Службен весник на РМ" бр. 50/97 и измените и дополнувањата објавени во Сл.Весник на РМ бр. 16/2000)

Член 1

Државата е основен носител на социјалната заштита на граѓаните и обезбедува услови за нејзино остварување.

Државата го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови за вршење на социјално-заштитната дејност и развива форми на самопомош.

Член 2

Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Владата) донесува Програма за остварување на социјалната заштита со која ги утврдува подрачјата на социјалната заштита, специфичните потреби на населението во тие подрачја и начинот на остварувањето на социјалната заштита.

Владата ја утврдува мрежата на јавните установи за социјална заштита.

Член 3

Дејноста на социјалната заштита е од јавен интерес.

Член 4

Социјалната заштита е организирана дејност од страна на државата за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот, семејството и групи население во текот на животот (во натамошниот текст корисници на социјална заштита).

Под социјален ризик во смисла на овој закон се подразбира:

- ризици по здравјето (болест, повреда и инвалидност);
- ризици на стареење (старост и преживување);
- ризици на мајчинство и семејство;
- ризици од невработеност и професионална неадаптираност и
- ризици од неадаптираност кон социјалната средина.

Член 5

Покрај мерките за социјална заштита и социјална сигурност на граѓаните што

се утврдени со овој закон , грижата на државата за спречување на настанување на социјален ризик се остварува и преку преземање мерки во даночната политика, вработувањето, политиката за стипендирање , политиката за станови и семејства, здравството, воспитувањето и образованието и на другите подрачја во согласност со закон.

Член 6

Врз основа на правата од социјална заштита, а под условите утврдени со овој закон, се обезбедуваат услуги и се преземаат мерки преку кои се остварува: социјалната превенција, вонинституционалната заштита и институционалната заштита и социјална помош на корисниците на социјална заштита.

Член 7

Корисници на социјална заштита, според овој закон, се државјани на Република Македонија кои имаат постојано живеалиште во Република Македонија и странци кои имаат дозвола за постојан престој во Република Македонија.

Државјаните на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште во Република Македонија и странците кои немаат постојан престој на живеење во Република Македонија, ги користат правата од социјална заштита, под услови утврдени со овој и друг закон.

Член 8

Системот на социјалната заштита се остварува преку стручната работа во установите за социјална заштита, спроведувањето на експериментални и развојни програми, стручно усовршување на работниците во зависност од потребите на корисниците и меѓународните стандарди, следењето на појавите и планирање на работата, водењето на евиденција и воспоставувањето на информатички систем, како и преку спроведување на истражувачка работа во оваа област.

II. УСЛУГИ И МЕРКИ ВО СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНАТА РАБОТА

1. Социјална превенција

Член 9

За остварување на социјалната превенција, се преземаат мерки за спречување на настанување на социјален ризик за граѓанинот, семејството или група на население особено преку едукативно - советуваљшна работа, развивање на формите на самопомош, волонтерска работа со лично ангажирање и без надоместок и примена на други методи кои соодветствуваат на потребите на корисниците на социјална заштита.

2. Вонинституционална заштита

Член 10

Вонинституционалната заштита опфаќа право на:

- прва социјална услуга на корисниците на социјална заштита;
- помош на поединец;
- помош на семејството;
- домашна нега и помош на поединец и на семејството;
- дневно згрижување како помош на поединец и семејството и
- сместување во друго семејство.

Член 11

Правото на прва социјална услуга на корисниците на социјална заштита, опфаќа учување на проблемот кој произлегува од состојба на социјален ризик, укажување на корисникот на можните решенија, услуги и средства за негова заштита, како и мрежата на установи за давање услуги.

Член 12

Правото на помош на поединецот, подразбира примена на форми на стручна, советодавна или советуваљшна работа, со која му се овозможува стекнување на потребни информации, оспособување за самостојно одлучување, зачувување и развој на социјалните потенцијали.

Член 13

Правото на помош на семејството, опфаќа стручна помош на членовите на семејството да ја надминат семејната криза во брачните односи, а особено во односите родители - деца, како и оспособување на тоа семејство да ги остварува своите функции во секојдневниот живот.

Член 14

Правото на домашна нега и помош, се обезбедува на старо, изнемоштено и инвалидно лице, кое не е во состојба да се грижи за себе и му е потребна нега и помош во задоволувањето на егзистенцијалните потреби.

Домашната нега и помош на лицето од став 1 на овој член се обезбедува и кога тоа живее во семејство.

Член 15

Правото на дневно згрижување, се обезбедува на стари и изнемоштени лица преку услуги во врска со исхрана, дневен престој, културно забавен живот, одржување на хигиена.

Правото на дневно згрижување се обезбедува и за лица со умерени и тешки пречки во психичкиот развој и на инвалидно лице кое не може само да се грижи за себе.

Правото на дневно згрижување се обезбедува и за деца инвалиди, заради нивното вклучување во секојдневниот живот.

Помошта во дневно згрижување за лицата од ставовите 1, 2 и 3 на овој член се

обезбедува и кога тие живеат во своето семејство.

Член 16

Право на сместување во друго семејство, според овој закон, имаат лицата кои немаат соодветни услови за живеење во своето семејство или од други причини им е потребно сместување во друго семејство, а не може да се примени друга форма на социјална заштита.

Правото на сместување во друго семејство се обезбедува на :

- дете без родители и родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитувањето да се обезбеди на друг начин;
- дете со воспитно - социјални проблеми (занемарено, злоставувано и социјално необезбедено дете);
- дете со нарушено општествено поведение;
- лице со умерени и тешки пречки во психичкиот развој упатено на оспособување за работно-производна активност, лице со најтешки пречки во психичкиот развој и телесен инвалид на кој му е потребно крајно згрижување и нега и
- старо лице, возрасно инвалидно лице и лице со пречки во психичкиот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин.

3. Институционална заштита

Член 17

Институционалната заштита опфаќа право на оспособување за работно-производна активност и право на сместување во установа за социјална заштита.

Право на оспособување за работно-производна активност

Член 18

Право на оспособување за работно- производна активност имаат лицата со умерени и тешки пречки во психичкиот развој.

Правото на оспособување за работно-производна активност опфаќа упатување во установа за социјална заштита, надоместок на трошоци за сместување и исхрана, надоместок на трошоци за оспособување за работно-производна активност и надоместок на трошоци за превоз.

Наод и мислење за способноста за оспособување за работно-производна активност на децата и младинците со умерени и тешки пречки во психичкиот развој, дава органот надлежен за оцена на специфичните потреби на децата и младинците со пречки во развојот, во согласност со актот кој ќе го донесе министерот за труд и социјална политика.

Право на сместување во установа за социјална заштита

Член 19

Право на сместување во установа за социјална заштита, според овој закон, имаат лицата кои немаат соодветни услови за живеење во своето семејство или од други причини им е потребно сместување во установа за социјална заштита, а не може да се примени друг облик на социјална заштита.

Право на сместување во установа за социјална заштита, според овој закон, се обезбедува на:

- дете без родители и родителска грижа до оспособувањето за самостоен живот и работа, а најдоцна до завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето и воспитанието да се обезбеди на друг начин;
- дете со воспитно-социјални проблеми (занемарено, злоставувано и социјално необезбедено дете);
- дете со нарушено поведение;
- бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител со дете до три месечна возраст на детето;
- лице со умерени и тешки пречки во психичкиот развој упатено на оспособување за работно производна активност, лице со најтешки пречки во психичкиот развој и телесен инвалид на кој му е потребно трајно згрижување и нега и
- старо лице, возрасно инвалидно лице и лице со пречки во психичкиот развој кое не е во состојба само да се грижи, а поради станбената и семејната положба нема можност да му се обезбеди заштита на друг начин.

Децата од став 2 алинеи 1,2 и 3 на овој член можат да се сместат во ученички дом или друга установа за која центарот ќе оцени дека установата може да обезбеди чување, воспитување, образование и нормален развој на детето.

4. Право на социјална помош

Член 20

Правото на социјална помош опфаќа:

- постојана парична помош за лицата неспособни за работа и социјално необезбедени;
- социјална парична помош за лица способни за работа и социјално необезбедени;
- паричен надоместок за помош и нега;
- право на здравствена заштита;
- надоместок на плата за скратено работно време поради нега на хендикепирано дете;
- еднократна парична помош или помош во натура и
- право на домување.

Постојана парична помош

Член 21

Право на постојана парична помош има лице неспособно за работа и социјално

необезбедено, кое не може да обезбеди средства за својата егзистенција врз основа на други прописи.

Член 22

Неспособно за работа во смисла на овој закон се смета лице:

- со умерени, тешки и најтешки пречки во психичкиот развој и лице со други пречки во развојот, кое заради степенот на попреченоста не може да се стекнува со образование, како и лице кое по развојниот период стекнало инвалидност, поради која е неспособно за работа;
- самохрана жена за време на бременоста еден месец пред породувањето и самохран родител до три години возраст на детето;
- дете до навршени 15 години живот или до 26 години живот, ако е на редовно школување и
- жена и маж постари од 65 години.

Неспособноста за работа во смисла на став 1 алинеја 1 од овој член ја утврдува стручен орган кој врши оцена на специфичните потреби на лицата со пречки во психичкиот или физичкиот развој до 26 годишна возраст, под услови и на начин утврдени со посебни прописи, односно стручен орган за оцена на работната способност на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија за лица постари од 26 години.

Член 23

За социјално необезбедено лице, во смисла на овој закон, се смета лице кое нема приходи или чии приходи по сите основи, како приход на целото семејство, се помали од постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Како приход во смисла на став 1 на овој член, не се смета паричен надоместок за помош и нега од друго лице и посебен додаток остварен врз основа на други прописи.

Член 24

Постојана парична помош се обезбедува во вид на основна парична помош на носителот на правото и додаток на другите членови на семејството неспособни за работа (соуживатели на помошта).

Како семејство во смисла на овој закон се смета семејство или заедница на маж и жена, на родители и деца и другите роднини кои живеат со нив и се должни согласно со Законот за семејството, да се издржуваат.

Член 25

Постојаната парична помош, од член 24 став 1 на овој закон се утврдува од просечната месечна нето плата по работник во нестопанството на Република Македонија остварена во последните три месеци и изнесува за:

- основната парична помош (носител - семејство) 20%;
- носител со еден соуживател на правото 28% и
- носител со двајца и повеќе соуживатели на правото 40%.

Просечната плата по работник од став 1 на овој член ја утврдува и објавува

Заводот за статистика на Република Македонија.

Постојаната парична помош се исплатува во месечен износ.

Член 26

Самохрана бремена жена и самохраниот родител од членот 22 на овој закон остваруваат право на постојана парична помош заклучно до првите три деца по ред на раѓање.

Член 27

Право на постојана парична помош, може да оствари и лице кое склучило договор за доживотно издржување со центарот за социјална работа.

По исклучок од член 25 на овој закон висината на постојаната парична помош од став 1 на овој член ја утврдува центарот за социјална работа и корисникот во зависност од вредноста на имотот што е предмет на договорот за доживотно издржување, а по претходна согласност од Министерството за труд и социјална политика.

Дете без родители и без родителска грижа кое не се штити врз основа на правото на сместување и кое нема приходи по основа на имот и имотни права и не остварува средства по основа на други прописи, има право на постојана парична помош во висина на основната парична помош до полнолетството, односно додека не се оспособи за самостоен живот, но најмногу до 26 години живот.

Член 28

По исклучок од член 23 на овој закон, право на постојана парична помош има и полнолетно лице неспособно за работа, социјално необезбедено и живее со членовите на семејството кои според прописите се должни да го издржуваат, а чии приходи по член на семејството се пониски од 20% од просечната плата утврдена во став 1 на член 25 од овој закон.

Социјална парична помош на лице способно за работа и социјално необезбедено

Член 29

Лицата способни за работа и социјално необезбедени, кои според други прописи не можат да обезбедат средства за егзистенција, имаат право на социјална парична помош .

Поблиските услови, висината, критериумите и начинот на остварување на правото од став 1 на овој член со акт ги утврдува Владата.

Паричен надоместок за помош и нега

Член 30

Право на паричен надоместок за помош и нега од друго лице има лице кое не може да ги врши основните животни потреби (не е во можност да се движи во станот ниту со користење на соодветни помагала, да одржува основна лична

хигиена, да се облекува , да зема храна , ниту да врши други дејства за задоволување на основните животни потреби), односно лицето е неподвижно, потполно слепо , заболено од дистрофија или сродни мускулни или невромускуларни заболувања , церебрална или детска парализа , параплегија, како и лице со тешки и најтешки пречки во психичкиот развој над 26 годишна возраст.

Член 31

Наод, оценка и мислење за потребата од помош и нега од друго лице за корисниците од членот 30 на овој закон, дава стручниот орган за оценка на работната способност на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија.

По исклучок од став 1 на овој член, наод, оценка и мислење за лицата со тешки, потешки и најтешки пречки во психичкиот или физичкиот развој до 26 годишна возраст, дава установа што со акт ќе ја определи министерот за труд и социјална политика.

Центарот за социјална работа изготвува мислење за оправданоста на барањето за паричен надоместок за помош и нега и го доставува до стручниот орган, односно установата од ставовите 1 и 2 на овој член.

Висината на правото на паричен надоместок за помош и нега од друго лице изнесува 30% од просечната плата согласно со член 25 ставови 1 и 2 од овој закон.

Здравствена заштита

Член 32

Право на здравствена заштита имаат корисниците на постојана парична помош, лицата сместени во друго семејство и во установа за социјална заштита и корисници на паричен надоместок за помош и нега ако не можат да се осигураат по друга основа.

Надоместок на плата за скратено работно времетраење поради нега на хендикепирано дете

Член 33

Правото на надоместок на плата за скратено работно време поради нега на потешко хендикепирано дете утврдено со Законот за работните односи, се остварува во центарот за социјална работа.

Висината на надоместокот на плата од став 1 на овој член изнесува 30% од просечната плата утврдена во став 1 на член 25 од овој закон.

Придонесите и другите обврски ќе се пресметуваат и наплатуваат во висина од 50% од основицата според член 180 став 6 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Министерот за труд и социјална политика ќе го определи начинот на остварувањето на правото од став 1 на овој член.

Еднократна парична помош и помош во натура

Член 34

Еднократна парична помош или помош во натура се доделува на лице или семејство, кои се нашле во положба на социјален ризик, заради претрпена природна непогода или епидемија, подолго лекување во здравствена установа, или друга социјална криза.

Под помош во натура, во смисла на овој закон, се подразбира обезбедување на облека, исхрана и други средства неопходни за минимална егзистенција на граѓанинот и семејството.

Износот на еднократната парична помош може да изнесува најмногу до висина на две просечни месечни нето плати по работник во нестопанството на Република Македонија остварени во последните три месеци.

Износот на еднократната парична помош со акт го определува министерот за труд и социјална политика.

Еднократната парична помош се остварува во центарот за социјална работа, а во итни и неодложни случаи министерот за труд и социјална политика може да ја додели еднократната парична помош.

Правото од став 1 на овој член по исклучок во несреќни случаи, акутна болест која бара болничко лекување и слично може да го користат и државјани на Република Македонија кои немаат постојано живеалиште, како и странци кои немаат постојан престој на живеење во Република Македонија.

Член 35

Правото на домување, се обезбедува на социјално загрозуени лица - станбено необезбедени.

Социјално загрозуени лица во смисла на став 1 на овој член се:

- корисници на постојана парична помош и
- лице без родители или родителска грижа, до 18 годишна возраст односно и по престанување на старателството, а најмногу до 26 годишна возраст, ако се наоѓа на редовно школување.

Критериумите и начинот на остварување на правото на домување со акт го определува министерот за труд и социјална политика.

Средствата за остварување на правото за домување се обезбедуваат од буџет, донации, фондации, кредити и друго и се приход на станбениот фонд.

Средствата обезбедени во станбениот фонд по оваа основа се користат исклучиво за задоволување на правото за домување на социјално загрозуените лица.

Станбениот фонд за изградба на станови за задоволување на станбените потреби на социјално загрозуените лица се формира согласно со закон.

III. УСТАНОВИ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1 - Основање и престанок на установите за социјална заштита

Член 36

За остварување на системот на социјалната заштита се основаат јавни и приватни установи за социјална заштита.

Член 37

Јавна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: јавна установа) основа Владата, во согласност со мрежата на јавни установи.

Член 38

Приватна установа за социјална заштита (во натамошниот текст: приватна установа) може да основа домашно и странско правно или физичко лице, врз основа на одобрение, во согласност со овој закон.

Домашно и странско правно или физичко лице не може да биде основач ниту соосновач на центар за социјална работа и воспитна установа за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми и со нарушено поведење.

Член 39

Надлежниот орган на општината, односно градот Скопје, може да основа јавна установа за вонинституционална и институционална заштита врз основа на одобрение согласно со овој закон, освен центар за социјална работа и јавна воспитна установа за сместување на деца и младинци со нарушено поведење.

Член 40

Јавната установа, може да се основа и да отпочне со работа, ако е обезбеден простор, опрема, стручни кадри и средства потребни за работа во зависност од видот на дејноста.

Стандардите и нормативите во поглед на условите од став 1 на овој член ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

Условите предвидени во став 1 на овој член се однесуваат и за установи за социјална заштита што ги основаат општините и градот Скопје и за приватните установи.

Установата за социјална заштита може да отпочне со работа откако министерот за труд и социјална политика со решение ќе утврди дека се исполнети условите за почеток со работа од став 1 на овој член.

Против решението од став 4 на овој член може да се изјави жалба до Комисијата на Владата.

Член 41

Одобрението од член 38 став 1 и член 39 на овој закон го издава Владата по претходно мислење од Министерството за труд и социјална политика.

Кон барањето за добивање одобрение за основање на установа се поднесува елаборат за потребите на граѓаните за определен вид социјална заштита , просторните услови ,опременоста, кадрите и начинот на обезбедување на средствата.

Со одобрението од став 1 на овој член се утврдува видот на социјална заштита, потребната опрема , простор, средства и кадри, согласно со стандардите и нормативите, почеток на работа и слично.

Член 42

Установа за социјална заштита се основа со акт за основање.

Со актот за основање на установата за социјална заштита се утврдува:

1. Назив, односно името на основачот;
2. Назив, односно име на фирмата на установата и нејзиното седиште;
3. Дејноста на установата за социјална заштита;
4. Средствата за основање и почеток со работа на установата за социјална заштита и начинот на обезбедувањето на средствата;
5. Права и обврски на основачот во поглед на вршењето на дејноста, односно вршењето на работите за кои се основа установата;
- 6 . Одговорностите на установата за обврските во правниот промет;
7. Вршител на должноста директор ;
8. Рок за донесување на статутот и
9. Други прашања.

Член 43

Установата за социјална заштита стекнува својство на правно лице од денот на уписот во судскиот регистар.

Министерството за труд и социјална политика води евиденција на установите за социјална заштита .

Начинот на водење на евиденцијата од став 2 на овој член го утврдува министерот за труд и социјална политика .

Член 44

Установата за социјална заштита не може да ја прошири или да ја промени дејноста за која е основана, без согласност на основачот, а приватната установа и јавната установа основана од општината, односно градот Скопје - и без одобрение на Владата.

Член 45

Установата за социјална заштита престанува ако:

- со правосилна одлука се утврди ништавност на уписот на установата за социјална заштита во судскиот регистар ;
- е изречена мерка за забрана за вршење на дејноста, заради неисполнување на условите за вршење на дејноста;
- основачот донесе акт за престанување на установата за социјална заштита, ако престанала потребата, односно условите за вршење на дејноста за која установата за социјална заштита била основана;

- се спои со друга установа за социјална заштита или подели на две или повеќе установи и
- се исполнети други услови за престанок на установата за социјална заштита предвидени со закон или актот за основање.

Член 46

Владата може да го одземе одобрението, ако основачот основа установа за социјална заштита спротивно на актот за одобрение од член 41 став 3 на овој закон и ако се утврди дека приватната установа и јавната установа, основана од општината односно градот Скопје, повеќе не ги исполнува условите од член 40 на овој закон или не ги спроведува одредбите на овој закон и другите акти донесени врз основа на овој закон.

Со денот на донесување на актот за одземање на одобрението, приватната установа и јавната установа, основана од општината, односно градот Скопје, престанува со работа.

Врз основа на актот за одземање на одобрението, установата од став 2 на овој член се брише од судскиот регистар.

2 . Организација на установите за социјална заштита

Член 47

Со статутот на установата за социјална заштита се уредува нејзината организација, управувањето и раководењето , општите акти и постапката за нивно донесување и други работи од значење за работата на установата за социјална заштита.

Во установата за социјална заштита за вршење на одделни дејности или дел на дејности или за вршење на дејности на определено подрачје можат да се основаат организациони единици со права и обврски утврдени во статутот на установата за социјална заштита.

Со статутот на установата за социјална заштита на организационите единици од став 2 на овој член, може да им се утврдат одделни овластувања во правниот промет, без својство на правно лице, кои ги вршат во име и за сметка на установата за социјална заштита.

На статутот на јавна установа основана од Владата согласност дава министерот за труд и социјална политика.

На статутот на јавна установа основана од надлежен орган на општината, односно градот Скопје и на приватни установи согласност дава основачот.

3 . Управување и раководење со установа за социјална заштита

Орган на управување

Член 48

Орган на управување во јавната установа и во јавната установа основана од општината и градот Скопје е управниот одбор.

Управниот одбор го сочинуваат петмина членови именувани од основачот од

кои двајца членови се од редот на стручните работници во установата за социјална заштита.

Членовите на управниот одбор се избираат со мандат во траење од четири години.

Управниот одбор го свикува и со неговата работа раководи претседателот на управниот одбор, кој го избираат членовите на управниот одбор од своите редови.

Управниот одбор своите одлуки ги донесува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

Во работата на управниот одбор учествува директорот на установата за социјална заштита, без право на одлучување.

Член 49

Управниот одбор на јавната установа и на јавната установа основана од општината и градот Скопје:

- донесува статут ;
- донесува акт за организација на установата и систематизација на работните места во согласност со министерот;
- донесува годишна програма за работа, го следи нејзиното извршување;
- усвојува извештај за работа;
- утврдува финансиски план и ја усвојува годишната сметка;
- предлага на основачот измена или проширување на дејноста;
- распишува јавен оглас за именување на директор и е должен да го распише јавниот оглас најмалку три месеци пред истекот на мандатот на директорот и
- врши и други работи утврдени со овој закон и статутот на установата за социјална заштита.

Член 50

Управувањето во приватните установи го уредува основачот.

Орган на раководење

Член 51

Со јавната установа за социјална заштита раководи директорот.

За директор на јавна установа за социјална заштита може да биде именувано лице кое покрај општите услови утврдени со закон има високо образование утврдено со статутот на установата во зависност од природата на дејноста на јавната установа и да има четири години работно искуство по дипломирањето.

Директорот на јавната установа го именува и разрешува министерот за труд и социјална политика.

Директорот се именува врз основа на јавен оглас.

Мандатот на директорот на установата трае четири години, со можност повторно да биде именуван .

Директорот на јавната установа основана од општината, односно градот Скопје, го именува и разрешува советот на општината , односно градот Скопје.

Член 52

Ако навреме не се именува директор во јавната установа ,министерот за труд и социјална политика, именува вршител на должноста директор најмногу за една година, а за јавната установа основана од општината односно градот Скопје -советот на општината , односно на градот Скопје.

Член 53

Директорот на јавната установа и јавната установа основана од општината односно градот Скопје, ја организира работата и раководи со установата, ја застапува и ја претставува установата и е одговорен за законитоста во работењето.

Директорот непосредно раководи со стручната работа и се грижи за нејзиното унапредување.

Во зависност од природата и сложеноста на работата, директорот може да назначи раководители на оддели, кои за својата работа одговараат пред него.

Директорот поднесува извештај за работата и за материјално-финансиското работење до управниот одбор и до министерот за труд и социјална политика, односно до советот на општината и градот Скопје.

Директорот донесува одлука за избор на работник, врши распоредување на работниците,одлучува за годишни одмори и платени и неплатени отсуства за работниците, донесува решение за престанок на работен однос и покренува одговорност за материјална штета.

Член 54

Директорот на јавната установа и на јавната установа основана од општината, односно градот Скопје, може да биде разрешен пред истекот на времето за кое бил именуван :

- на негово барање;
- ако настане некоја од причините,поради кои според прописите за работните односи престанува работниот однос по сила на законот;
- ако не постапува според прописите и општите акти на установата или неоправдано не ги спроведува одлуките на управниот одбор или постапува во спротивност со нив и
- ако со својата несовесна и незаконска работа и предизвика на јавната установа значителна штета, или ако ги занемарува или намерно не ги извршува своите обврски и поради тоа настанат или би можеле да настанат тешки нарушувања во извршувањето на дејноста на јавната установа.

Член 55

Раководењето во приватна установа го уредува основачот.

IV. ВИДОВИ И ДЕЈНОСТ НА УСТАНОВИТЕ ЗА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

1. Кадри во установите за социјална заштита

Член 56

Стручните работи во установата за социјална заштита, во зависност од видот на работата, ги вршат стручните работници со високо образование: дипломиран социјален работник, психолог, андрагог, педагог, правник, економист, лекар, дефектолог, специјален педагог за превенција и ресоцијализација и социолог; вишо образование: социјален, здравствен работник и други работници зависно од потребата на дејноста; средно образование: здравствен работник како и други работници за извршување на други работи во зависност од видот и обемот на услугите, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Член 57

Одредени работи во социјалната заштита, по исклучиво овластување на директорот на установата за социјална заштита, без надоместок можат да ги вршат волонтери, кои се квалификувани за тој вид на работа или поминале низ обука за вршење на таа работа.

Волонтерот не може да решава за правата од социјална заштита .

Работите кои можат да се вршат со волонтерска работа, начинот на нивното вршење, покривање на реалните трошоци, како и потребните квалификации или обука ги утврдува со акт установата за социјална заштита.

2. Работно време во установите за социјална заштита

Член 58

Распоредот, почетокот и завршувањето на работното време во јавната установа, зависно од видот и обемот на социјалната заштита и услугите од социјална заштита, го утврдува со акт министерот за труд и социјална политика.

3. Евиденција во установите за социјална заштита

Член 59

Установата за социјална заштита води евиденција за корисниците на правата од социјална заштита и документација за стручната работа.

Министерот за труд и социјална политика го пропишува начинот на водење на евиденцијата и документацијата од став 1 на овој член и поблиску ги определува корисниците на социјална заштита.

Член 60

Установата за социјална заштита која врши сместување на корисници на социјална заштита за својата работа поднесува тримесечен извештај до Министерството за труд и социјална политика.

4. Видови на установи за социјална превенција и институционална заштита

Центар за социјална работа

Член 61

Центар за социјална работа (во натамошниот текст: центар) се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работи од социјална заштита .

Центар може да се основа, ако се исполнети општите услови за основање на јавна установа за социјална заштита од член 40 на овој закон и задолжително ги има најмалку следниве основни образовни профили: социјален работник, психолог, педагог, или специјален педагог за превенција и ресоцијализација и дипломиран правник.

Лицата со образовен профил од став 2 на овој член, треба да имаат најмалку високо образование .

Центарот може да се основа за подрачјето на една или повеќе општини.

Член 62

Од делокругот на јавните овластувања центарот ги врши следниве работи:

- решава за правата од социјална заштита, утврдени со овој закон;
- решава за работите утврдени со семејно-правните прописи;
- постапува по работите утврдени со кривично-правните прописи и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 63

При спроведувањето на социјалната заштита и стручната работа, центарот:

- открива, следи и проучува социјални појави и проблеми,
- применува и спроведува соодветни облици на социјална заштита и непосредно помага граѓанин, семејство или групи на население;
- поттикнува и презема превентивни дејствија од член 9 на овој закон во спречување и отстранување на причините за настанување на положба од социјален ризик;
- развива и спроведува институционални облици на социјална заштита;
- поттикнува, организира и координира волонтерски активности на граѓани, нивни здруженија, хуманитарни организации, организации во спроведување на програми за социјална заштита на подрачјето на општината;
- изготвува планови и програми за социјална заштита,
- води евиденција и прибира документација за корисниците на социјалната и семејно правната заштита за применетите облици на социјална заштита и за тоа поднесува извештај до Министерството за труд и социјална политика и
- врши и други работи утврдени со закон.

Член 64

Во остварувањето на функциите утврдени со овој закон и со другите прописи центарот работи со граѓанин (дете, адолесцент, возрастено лице) семејство и група

на население.

Работејќи со граѓанинот и семејството, центарот помага во разрешувањето на животните тешкотии и проблеми во индивидуалното живеење, партнерските односи, предбрачните и брачните односи, односите родители и деца, укажува помош на семејството во остварувањето на неговата заштитна, воспитна и репродуктивна функција, поттикнува сакано и одговорно родителство и планирање на семејството, дава други советодавни и советувајќни услуги за прашања од значење за развојот и социјализацијата на личноста и остварувањето и унапредувањето на односите во семејството.

Центарот ја остварува работата со групите на население во функција на граѓанинот и семејството.

Член 65

Функциите утврдени во овој закон и други прописи центарот ги врши со формите на стручна, советодавна, советувајќна и тераписка интердисциплинарна тимска работа.

Член 66

Постапката за миреење на брачните другари ја спроведува центарот, кој е месно надлежен на подрачјето на општината, за која е месно надлежен судот пред кој се води постапката за развод на бракот по истиот предмет.

Член 67

Во постапката за миреење, брачните другари се покануваат да присуствуваат лично, при што е исклучена јавноста и присуството на полномошник.

Член 68

Центарот е должен без одлагање да достави до судот писмен извештај за исходот на постапката за миреење.

Сместување во друго семејство

Член 69

При изборот на семејство во кое се сместуваат лицата кои имаат право на сместување во друго семејство, центарот се раководи од материјалните, стамбените, моралните и здравствените подобности на семејството во кое лицата се сместуваат.

Семејствата од став 1 на овој член имаат право на надоместок на трошоците за сместување и на надоместок за згрижување на сместените лица чија висина се утврдува со договор меѓу центарот и лицето во чие семејство се врши сместување.

Со договорот од став 2 на овој член се уредува особено:

- видот и обемот на социјалната заштита која се обезбедува на лицето што се сместува во друго семејство;
- висината на надоместокот за сместеното лице, која ги опфаќа трошоците на сместувањето и надоместокот за згрижување;

- времетраењето на договорот, со можност за негово продолжување;
- услови за раскинување на договорот;
- отказниот рок за раскинување на договорот кој за лицето во чие семејство се сместува корисникот не може да биде пократок од три месеци;
- случаите при кои престанува да важи договорот и
- други права и обврски.

Центарот може и пред истекот на рокот утврден во договорот да го раскине договорот секогаш кога тоа го бараат интересите на лицето кое се сместува во друго семејство.

Член 70

Лицето кое во своето семејство сместува три или повеќе деца без родители и родителска грижа, две или повеќе деца со воспитно социјални проблеми, воспитно запуштени или со пречки во развојот, може врз основа на договор да заснова работен однос на определено време со центарот за социјална работа.

Со договорот од став 1 на овој член се уредува:

- видот и обемот на социјалната заштита која се обезбедува на лицата кои се сместуваат во друго семејство;
- висината на надоместокот за сместените лица кој ги опфаќа трошоците за сместување и платата;
- времетраењето на договорот со можност за негово продолжување;
- услови за раскинување на договорот;
- рокот за раскинување на договорот кој за лицето во чие семејство се сместуваат корисниците не може да биде пократок од три месеци;
- случаите при кои престанува да важи договорот и
- други права и обврски.

Центарот може и пред истекот на рокот утврден во договорот да го раскине договорот секогаш кога тоа го бараат интересите на лицата кои се сместуваат во друго семејство.

Дневен центар и клубови за стари и возрасни лица

Член 71

Дневниот центар и клубот за стари и возрасни лица вршат услуги од социјална заштита во вид на дневен престој, исхрана, лична хигиена, како и организирање на работни, културни, забавни и други активности.

Установата од став 1 на овој член може одделни услуги од својата дејност да ги врши во домот на корисникот.

Дневен центар за работно производна активност

Член 72

Дневен центар за работно производна активност на лицата со умерени и тешки пречки во психичкиот развој врши дневно згрижување, овозможува работно-производна активност, работна терапија и други активности на овие лица и може да врши оспособување за работно производна активност.

Центар за давање помош во домашни услови

Член 73

Центарот за давање помош во домашни услови, обезбедува на изнемоштени стари и други возрасни лица услуги во вид на исхрана, лична хигиена, хигиена на станот и други работи во домот на корисникот.

5. Видови на установи за институционална заштита

Член 74

Институционалната заштита ја вршат:

- а) установа за сместување на деца и младинци без родители и родителска грижа.
- б) установа за сместување на деца и младинци со воспитно-социјални проблеми и со нарушено поведение.
- в) установа за сместување на деца и младинци со пречки во психичкиот развој.
- г) установа за сместување на деца и младинци со телесна инвалидност и
- д) установа за сместување на стари и возрасни инвалидни лица.

а. Установа за сместување на деца и младинци без родители и родителска грижа

Член 75

Установа за сместување на деца и младинци без родители и родителска грижа, обезбедува згрижување (домување, исхрана, облекување, нега и грижа) на децата до обезбедувањето на услови за нивно враќање во семејството, односно до оспособување за самостоен живот и работа, а најдолго до шест месеци по завршувањето на средното образование, ако не постојат можности згрижувањето да се обезбеди на друг начин.

Установата од став 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди посетување на основно и средно образование во соодветната установа, организирана стручна помош за успешно совладување на воспитно образовните програми, да организира различни облици на работа и живот, како и да се грижи за нивното здравје.

Згрижувањето на децата и младинците од став 1 на овој член се врши во установи за доенчиња и мали деца до тригодишна возраст и установи за деца и младинци над тригодишна возраст.

Член 76

Во установата за сместување на деца без родители и родителска грижа до тригодишна возраст може да се организира привремено сместување и престој на самохрана невработена бремена жена еден месец пред породувањето и самохран родител до тримесечна возраст на детето.

Самохран невработен родител под условите утврдени во став 1 на овој член може да се смести и во друго семејство.

б. Установа за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми и со нарушено поведење

Член 77

Установата за сместување на деца и младинци со воспитно социјални проблеми, на возраст од 7 до 18 години или до завршување на средно училиште, врши прифаќање и краткотрајно згрижување на малолетни лица, опсервација и дијагностика на малолетни лица, продолжено сместување, воспитување, образование и корективен третман на малолетно лице во зависност од нивните потреби во траење до три години.

Установата од став 1 на овој член обезбедува основно и средно образование на децата и младинците во соодветните установи за образование.

Член 78

Установата за малолетни лица со нарушено поведење, на возраст од 10 до 18 години, врши згрижување, воспитание и основно образование на малолетни лица, а средното образование на малолетниците го обезбедува во соодветни установи за образование.

Установата од став 1 на овој член извршува воспитна мерка упатување во воспитна установа, во согласност со прописите за извршување на санкциите и упатување во соодветна установа, поради нарушување во поведението согласно со Законот за семејството.

Член 79

Установите за деца и младинци од членовите 77 и 78 на овој закон, должни се да обезбедат за малолетните лица соодветни услови за сместување, исхрана, планирано и организирано спроведување на содржини, мерки и активности во процесот на нивното воспитание и образование, слободни активности и културно забавен живот, како и да се грижат за животот и здравјето на децата и младинците сместени во установите.

в. Установа за сместување на деца и младинци со пречки во психичкиот развој

Член 80

Установата за сместување на деца и младинци со умерени и тешки пречки во психичкиот развој, обезбедува опсервација, рехабилитационо-корекционен третман, воспитание, оспособување за работно-производна активност, сместување и здравствена заштита.

Установата од став 1 на овој член организира културно-забавни, спортски и други активности во зависност од потребите и психофизичките способности и можности на лицата со умерени и тешки пречки во психичкиот развој.

Установата од став 1 на овој член за возрасните лица со умерени и тешки пречки во психичкиот развој може да организира дневен и полудневен престој, згрижување и работно-производна активност и работна терапија.

Член 81

Установата за сместување на деца и младинци и возрасни лица со најтешки пречки во психичкиот развој е установа која обезбедува: сместување, згрижување, рехабилитација и здравствена заштита.

Установата од став 1 на овој член, ја обезбедува здравствената заштита на лицата со најтешки пречки во психичкиот развој согласно со прописите за здравствена заштита.

г. Установа за сместување на деца и младинци со телесна инвалидност

Член 82

Установата за сместување на деца и младинци со телесна инвалидност обезбедува згрижување (домување, исхрана, нега и грижа) до оспособување за самостоен живот и работа.

Установата од став 1 на овој член е должна на децата и младинците да им обезбеди основно и средно образование, да организира стручна помош за успешно совладување на воспитно-образовните програми, да организира различни облици на работа и живот, како и да се грижи за нивното здравје.

Установата може да организира и одделение за возрасни телесно инвалидни лица, доколку за тоа има можност.

д. Установи за сместување на стари и возрасни инвалидни лица

Член 83

Установи за сместување на стари и возрасни инвалидни лица се:

- а) установи за стари лица,
- б) установи за возрасни инвалидни лица и
- в) установи за возрасни лица со умерени и тешки пречки во психичкиот развој.

Установа за стари лица

Член 84

Установа за стари лица обезбедува сместување, исхрана, помош и нега, здравствена заштита, културно-забавни, работни рекреативни активности, услуги на социјална работа и други услуги зависно од потребите, способностите и барањата на корисникот.

Покрај услугите утврдени во став 1 на овој член установата за стари лица може да организира и вонинституционални облици на заштита во вид на давање помош дома и дневен престој на пензионирани и стари лица.

Член 85

Установата од член 84 на овој закон обезбедува прифаќање и привремено сместување на возрасни и стари лица, кои заради разни околности се нашле надвор од местото на живеење, без средства за живот или се без постојано сместување, се' до нивното враќање во сопственото семејство или сместување

во установа за социјална заштита.

Установа за возрасни инвалидни лица

Член 86

Установата за возрасни инвалидни лица, на лицата целосно и трајно неспособни за работа поради инвалидноста, обезбедува сместување, здравствена заштита, рекреативни и културно-забавни активности, во согласност со нивните способности.

Установа за возрасни лица со умерени тешки пречки во психичкиот развој

Член 87

Установата за возрасни лица со умерени и тешки пречки во психичкиот развој обезбедува сместување, здравствена заштита, работна и окупациона терапија, во согласност со нивните способности и здравствената состојба.

Установата од став 1 на овој член, може да организира дневен и полудневен престој, згрижување и работно-производна активност и работна терапија.

Член 88

Установата од член 84 на овој закон може да ги врши и работите од членовите 86 и 87 на овој закон.

6. Установа за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување насоцијалните дејности

Член 89

Установата за проучување на социјалните појави и проблеми и унапредување на социјалните дејности, е истражувачко развојна установа која ги следи и проучува социјалните појави и проблеми во областа на социјалната заштита и социјалната работа, ја поттикнува и развива истражувачката дејност во областа на социјалната политика; предлага и спроведува мерки за унапредувањето на социјалната заштита и социјалната работа; организира и спроведува облици на едукација на стручните работници во областа на социјалната заштита; укажува стручна помош на установите за социјална заштита и на работниците во нив; донесува програми за воспитување и оспособување за работно-производна активност на лица со умерени и тешки пречки во психичкиот развој; дава стручно мислење при изготвување програми за развој на социјалната заштита; ги изготвува стандардите и нормативите за работа и кадрите на установите за социјална заштита; врши надзор над стручната работа на установите за социјална заштита и вработените во нив; врши статистичка обработка на податоците од евиденцијата што ја водат установите за социјална заштита; остварува стручно-научна соработка со поединци и институции во земјата и странство и спроведува издавачка дејност.

Установата од став 1 на овој член за својата работа поднесува годишен извештај до Министерството за труд и социјална политика..

Установата од став 1 на овој член ја основа Владата како Завод за социјални дејности со статус на јавна установа.

Одредбите од овој закон кои се однесуваат на основањето, организирањето, управувањето, раководењето и престанокот на јавната установа се применуваат и на Заводот за социјалните дејности.

V. ПОСТАПКА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВА ОД СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Член 90

По барањето за остварување на право од социјална заштита во прв степен решава центарот надлежен за подрачјето на кое подносителот на барањето има живеалиште.

По жалбата против решението на центарот решава министерот за труд и социјална политика.

Жалбата не го одложува извршувањето на решението.

Член 91

Постапката за остварување на право од социјална заштита се поведува по барање на граѓанинот, односно неговиот законски застапник, старател или по службена должност.

Центарот постапката по службена должност ја поведува по сопствена иницијатива, по иницијатива на граѓанин, надлежен орган или други органи и организации, кога тоа е во интерес на граѓанинот или кога постои интерес на трети лица.

Член 92

По барање на центарот, правните и физичките лица се должни да дадат податоци, што претставуваат докази за остварување на правата на корисниците утврдени со овој закон.

Член 93

Пред да одлучува за правата од социјална заштита, центарот на граѓанинот му укажува стручна помош при поднесувањето на барањето и за можноста да остварува права врз основа на други прописи.

Право на социјална заштита според овој закон не може да оствари лице кое користи право на заштита во ист или поголем обем по друга основа.

Подносителот на барањето е одговорен за вистинитоста на податоците на барањето.

Член 94

Во постапката за остварување на право од социјална заштита се применуваат одредбите на Законот за општа управна постапка, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Член 95

Правото на постојана парична помош и паричен надоместок за помош и нега од

друго лице се остваруваат од првиот ден на месецот во кој е поднесено барањето.

Член 96

Подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател е должен надлежниот центар да го извести за секоја промена на фактите или околностите кои биле основа за признавање на правото од социјална заштита, најдоцна во рок од 15 дена од денот кога настанале тие промени.

По исклучок од став 1 на овој член, подносителот на барањето, односно неговиот законски застапник или старател, е должен до 31 март да ги пријави податоците за приходите и примањата на семејството, во спротивно ќе се запре остварувањето на правото од социјална заштита.

Член 97

На подносителот на барањето кој се нашол во положба од социјален ризик надвор од подрачјето на кое има живеалиште, центарот надлежен за тоа подрачје ќе му обезбеди соодветно право на социјална заштита.

За подносителот на барањето кој на територијата на Република Македонија нема живеалиште, месната надлежност се утврдува според престојувалиштето.

За подносителот на барање со непознато место на живеење, надлежен е центарот на подрачјето на кое лицето се затекнало.

Член 98

Ако подносителот на барањето е малолетно лице месната надлежност се одредува според живеалиштето, односно престојувалиштето на родителите, односно старателот.

За малолетното лице чии родители не живеат заедно, месната надлежност се одредува според местото на живеење на родителот на кого детето му е доверено на чување и воспитание.

Ако родителите на малолетното лице не се познати, односно ако го напуштиле детето или се со непознато живеалиште односно престојувалиште, надлежен е центарот на подрачјето на кое детето се нашло во положба од социјален ризик.

Член 99

Доколку околностите врз основа на кои била одредена месната надлежност согласно со овој закон се изменат, постапката ќе ја продолжи месно надлежниот центар.

Ако по завршувањето на постапката, корисникот на правото од социјална заштита го промени живеалиштето, центарот е должен целокупниот предмет да го достави до надлежниот центар во новото живеалиште, кој има обврска во рок од 15 дена да одлучи за правата на корисникот.

До завршувањето на постапката од ставови 1 и 2 на овој член, извршувањето на правото, го обезбедува центарот кој го признал правото.

Член 100

Во случај на судир за месната надлежност, центарот кој ја започнал постапката, должен е до завршувањето на судирот да ги преземе неодложните работи заради непосредна заштита на корисникот.

Судирот од став 1 на овој член го решава министерот за труд и социјална политика.

Член 101

Постапка за остварување на право од социјална заштита за лице со пречки во развојот започнува со пријавување на лицето со пречки во развојот во центарот кој врши оцена на специфичните потреби на ова лице.

Пријавувањето од став 1 на овој член го вршат здравствените, воспитно-образовните и други установи, општествено-хуманитарните организации, родителите односно старателите, роднините и граѓаните.

Член 102

Центарот врз основа на наод и мислење од стручен орган донесува решение за видот и степенот на попреченоста и го евидентира лицето со пречки во развојот.

По жалба против решението од став 1 на овој член решава министерот за труд и социјална политика.

Стручниот профил на членовите на стручниот орган што дава наод и мислење за оцена на специфичните потреби како на првостепениот или на второстепениот орган, за лицата со пречки во психичкиот или физичкиот развој, начинот на оценувањето на специфичните потреби и водењето на евиденцијата и установата што ќе дава наод и мислење, со акт ги определува министерот за труд и социјална политика, во согласност со министерот за образование и физичка култура и министерот за здравство.

Член 103

Во случаите кога старо лице кое има имот и приход од имот, кој ја надминува висината на постојаната парична помош и поднело барање за остварување на право на постојана парична помош или право за сместување во установа за социјална заштита, центарот со лицето може да склучи договор за доживотно издржување согласно со закон.

Член 104

Ако граѓанинот односно член на семејството има сродник со кој не живее во семејство, а кој согласно закон е должен да го издржува, центарот на лицето ќе му обезбеди право од социјална заштита, доколку ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Центарот поднесува тужба до судот за надоместок на трошоците за оствареното право од социјална заштита против сродникот кој, согласно со закон, е должен да го издржува корисникот на правото.

Член 105

Постапката во остварување право од социјална заштита, семејно-правната заштита и надлежноста утврдена со кривично-правните прописи, како и фактите

утврдени во овие постапки кои можат да му наштетат на угледот, достоинството и интересите на граѓанинот и неговото семејство се заштитени со обврската на установата и на стручните работници во неа, да чуваат професионална и службена тајна.

VI. ФИНАНСИРАЊЕ

Член 106

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија (во натамошниот текст: Буџетот).

Член 107

Средствата за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат и од учество на корисникот и роднините кои се должни да го издржуваат врз основа на други прописи преку наплаќање на услуги, подароци, легати и други извори согласно со закон.

Средствата добиени по основа на подарок и легат се водат на посебна сметка на даропримателот и легатарот.

Наплаќањето на услугите од корисникот и роднините се врши во зависност од видот на услугите кои се користат и материјалните можности на корисникот и неговото семејство.

Видот и обемот на услугите кои се плаќаат од страна на корисниците ги утврдува министерот за труд и социјална политика.

Со средствата од став 2 на овој член управува и располага даропримателот и легатарот.

Член 108

Средствата од Буџетот за финансирање на социјалната заштита се обезбедуваат врз основа на Програмата за остварување на социјалната заштита.

Член 109

Со средствата од членовите 106 и 107 на овој закон се финансираат:

- 1) правата од социјалната заштита утврдени со овој закон;
- 2) дејноста на установата за социјална заштита согласно Програмата за работа и
- 3) тековно одржување, изградба и опремување на објектите за социјална заштита.

Потребите од став 1 точка 3 на овој член се финансираат од средствата на Буџетот само кај јавните установи за социјална заштита основани од Владата.

Член 110

Во Програмата за работа на установата за социјална заштита се утврдува видот, обемот, содржината и квалитетот на услугите кои им се даваат на корисниците, односно дејноста која се врши во установата при спроведувањето на социјалната заштита.

За извршувањето на Програмата од став 1 на овој член, јавната установа за

социјална заштита во рамките на таа Програма го утврдува обемот на потребните средства и тоа за:

- правата од социјална заштита кои се остваруваат во установата за социјална заштита, во вид и обем утврдени со овој закон;
- платите, заедничка потрошувачка и општествена исхрана на работниците во установата за социјална заштита, врз основа на закон, колективен договор и општ акт на установата;
- амортизација согласно со закон;
- материјални трошоци;
- тековно одржување, изградба и опремување; и
- со закон утврдени обврски на установата.

Министерот за труд и социјална политика ја пропишува висината на учеството во трошоците на корисниците и роднините од член 107 став 1 на овој закон како и критериумите за користење на средствата и ги одобрува врз основа на Програмата за работа.

Член 111

Установата за социјална заштита може да остварува средства и по основа на вршење на вонинституционална и друга дејност.

Средствата остварени од вршење на вонинституционална и друга дејност се користат за унапредување на дејноста на установата за што се известува Министерството за труд и социјална политика.

Член 112

Средства за работа на јавната установа за социјална заштита која ја основа општината, односно градот Скопје, обезбедува општината, односно градот Скопје.

Од сопствени средства и од други извори општината, односно градот Скопје може самостојно да финансира и програма за социјална заштита на граѓаните од нивното подрачје над нивото што го обезбедува Републиката.

Член 113

За начинот на користење на средствата за социјална заштита установата за социјална заштита е должна да поднесува тримесечен извештај до Министерството за труд и социјална политика.

Установата од став 1 на овој член е должна да поднесува до Министерството за труд и социјална политика периодична (шестмесечна) и годишна сметка.

Министерството за труд и социјална политика секогаш кога ќе оцени дека постојат причини ќе изврши непосредна контрола на начинот на користење на средствата за социјална заштита во установата за социјална заштита и ќе наложи мерки за отстранување на согледани неправилности.

VII. НАДЗОР НАД ЗАКОНИТОСТА НА РАБОТАТА

Член 114

Министерството за труд и социјална политика врши надзор над законитос-та

на работата на установата за социјална заштита, како и над работата на правните и физички лица кои вршат определени работи во социјалната заштита.

Член 115

Во вршењето на надзорот над законитоста на работата, Министерството за труд и социјална политика, може да го запре од извршување општиот акт на установата за социјална заштита за кој смета дека не е во согласност со Уставот и законот и во рок од 15 дена ќе покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија за оцена на уставноста и законитоста на истиот.

Ако Министерството за труд и социјална политика не покрене постапка пред Уставниот суд на Република Македонија во рокот од став 1 на овој член, запрениот акт продолжува да се применува.

Член 116

Министерството за труд и социјална политика по правото на надзор од член 114 на овој закон, може да укине конечно решение на центарот, ако утврди дека со него очигледно е повреден овој закон.

По укинувањето на решението од став 1 на овој член, центарот е должен веднаш да го запре неговото извршување.

Член 117

Министерството за труд и социјална политика има право и должност да забрани на правно и физичко лице вршење на дејност ако, врз основа на извршениот надзор, утврди дека повеќе не се исполнети пропишаните услови за вршење на дејноста или дејноста се врши на штета на корисниците, а констатираните недостатоци правното и физичко лице не ги отстрани во рокот определен од Министерството за труд и социјална политика.

Против решението за забрана на вршење на дејноста може да се изјави жалба до Комисијата на Владата, во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Член 118

По конечноста на решението од член 117 на овој закон, Министерството за труд и социјална политика ќе и предложи на Владата да го одземе одобрието од членот 38 став 1 и член 39 на овој закон, а кога се работи за јавна установа - ќе и предложи донесување на одлука за престанок на јавната установа.

VIII. НАДЗОР НАД СТРУЧНАТА РАБОТА

Член 119

Надзорот над стручната работа на установата за социјална заштита и работниците во нив, како и над лицето кое врши определени работи во социјалната заштита (во натамошниот текст: надзор над стручната работа) врши "Заводот за социјални дејности".

Член 120

Во вршењето на надзорот над стручната работа учествуваат стручни

работници од областите кои се застапени во дејноста на установата за социјална заштита во која се врши надзорот.

Стручните работници кои вршат надзор на стручната работа не можат да бидат со помал степен на стручна подготовка од степенот на стручната подготовка на работниците врз чија работа се врши надзорот.

Член 121

Надзорот над стручната работа се врши заради согледување, следење, контрола, увид и унапредување во начинот и квалитетот на стручната работа и ефикасноста во остварувањето на функциите во установите за социјална заштита утврдени со овој закон и други прописи.

Со надзорот над стручната работа се дава стручна помош во работата на установата за социјална заштита и работниците во неа.

Член 122

Надзор над стручната работа се врши врз основа на Програма за работа на Заводот за социјални дејности и по барање на Министерството за труд и социјална политика.

Член 123

Установите и лицата од член 119 на овој закон се должни да овозможат увид во севкупната работа и документација при вршењето на надзорот над стручната работа.

Член 124

За извршениот надзор над стручната работа, Заводот за социјални дејности составува извештај во кој ги предлага мерките за отстранување на утврдените неправилности.

За извршениот надзор над стручната работа, Заводот за социјални дејности извештајот од став 1 на овој член го доставува:

- до јавната установа и до Министерството за труд и социјална политика;
- до приватната установа и установата што ја основала општината, односно градот Скопје, до Министерството за труд и социјална политика, до установата и до основачите и
- до лицето кое врши определени работи во социјалната заштита, до Министерството за труд и социјална политика и до лицето.

Извештајот од став 1 на овој член се доставува во рок од 15 дена.

Член 125

Установата за социјална заштита и лицето кое врши определени работи во социјалната заштита се должни да ги разгледаат наодите во извештајот за извршениот надзор над стручната работа, да преземат соодветни мерки за отстранување на утврдените неправилности и за тоа да го известат Министерството за труд и социјална политика и Заводот за социјални дејности.

IX. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 126

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари ќе се казни установата за социјална заштита или друго правно лице за прекршок, ако:

- не пружи социјална заштита на лице во положба од социјален ризик (член 63 став 1 алинеја 2);
- не води или неуредно ја води пропишаната евиденција и документација (член 59 став 1);
- не прими корисник на право од социјална заштита, а во установата има место или го отпушти пред да ги преземе потребните мерки (установите за социјална заштита од член 74 до 88) ;
- не ги спроведе мерките утврдени во член 113 став 3 од овој закон;
- оневозможи вршење на надзор над стручната работа (член 119) и
- во определен рок не преземе мерки за отстранување на утврдените недостатоци од извршениот надзор над стручната работа(член 125).

За прекршоците од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во установата за социјална заштита и работникот кој непосредно ги врши работите со парична казна од 1000 до 50.000 денари..

Член 127

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари ќе се казни установата за социјална заштита и друго правно лице за прекршок, ако:

- не поднесе извештај (член 60 , член 63 став 1 алинеја 7 и член 89 став 2) и
- не го усогласи распоредот, почетокот и завршувањето на работното време (член 58).

За прекршоците од став 1 на овој член ќе се казни одговорното лице во установата за социјална заштита и лицето кое врши определени работи во социјалната заштита со парична казна од 1000 до 50.000 денари.

Член 128

Со парична казна од 10.000 до 300.000 денари за прекршок ќе се казни приватна установа и јавна установа основана од општината, односно градот Скопје која врши работи од социјална заштита, а нема одобрение од надлежниот орган или одобрението е одземено(членови 38,39 и 46).

X. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 129

Во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, центарот е должен да изврши преведување на лицата кои оствариле права според досегашните прописи од социјална заштита, согласно со овој закон.

До донесувањето на решението за преведување од став 1 на овој член, корисникот на правата ќе прими аконтација во висина одредена со прописите што биле во сила до донесувањето на овој закон.

Постојните организации од областа на социјалната заштита се должни да ја

усогласат својата организација, работењето и општите акти со одредбите на овој закон во рок од четири месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Во случаите кога одредбите од општите акти на установите се спротивни на овој закон, овој закон се применува непосредно.

Член 130

Директорите на постојните установи за социјална заштита продолжуваат да ја извршуваат функцијата до истекот на мандатот за кој се именувани.

Член 131

Подзаконските акти предвидени со овој закон, министерот за труд и социјална политика ќе ги донесе во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 132

Кои од постојните организации за социјална заштита ќе продолжат да работат како јавни установи за социјална заштита утврдува Владата со акт за мрежата на јавните установи за социјална заштита.

Актот за мрежата од став 1 на овој член Владата ќе го донесе во рок од два месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Основачките права и обврски спрема јавните установи за социјална заштита од став 1 на овој член ги презема Владата .

Член 133

Социјалните и другите стручни работници со завршена виша школска подготовка и над 15 години работен стаж, кои до денот на влегувањето во сила на овој закон се во работен однос во установите од социјална заштита, можат и натаму да ги извршуваат стручните работи од областа на социјалната заштита.

Член 134

Со денот на влегувањето во сила на овој закон, престанува да важи Законот за социјална заштита ("Службен весник на СРМ" број 9/78,43/78,35/85,17/91 и "Службен весник на Република Македонија" број 38/91 и 14/95).

Член 135

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".